

ריקי מואב - שה"מ, רכזת הדרכה בכירה באגף לבעלי חיים
rikim@moag.gov.il

שיווק ויזמות נשים בתחום החקלאות

קורס נייז - אבוז'ה, ניגריה

ריקי מואב יצאה עם עמיתה, אילן פרץ, לשבוע הדרכה לנשים בבירת ניגריה וחזרה עמוסת חוויות על ההתייחסות הרצינית והמעמיקה של הנשים, לפיתוח ולשיווק מוצרי החקלאות במדינה. מדינת ישראל ממשיכה לשלוח, גם היום, מדריכים מסוגים שונים לסייע בפיתוח הכלכלות של מדינות מתפתחות שזקוקות מאוד לידע ולניסיון הישראלי

מקומית. מכאן החשיבות הרבה של הקורס, להעלאת המודעות לתוצרת מחליפת יבוא כמו- גם לייצוא.

ציבור המשתתפות

כ-70 נשים יזמיות ומשכילות שחברות בשני ארגונים נוצריים. חלקן מעיר הבירה, וחלקן הגיע מכל רחבי המדינה. בשל ריבוי המשתתפות וטקס הפתיחה הססגוני והארוך, לא התקיים סבב היכרות של הנשים. על משתתפות הקורס ניכר היה, שחלקן בעלות השפעה רבה מאוד במחוזותיהן, ראשי ארגונים ואף חברת פרלמנט לשעבר. הדינמיקה בתוך הארגונים חזקה, וההקשבה לעומדות בראש הארגונים הייתה מלאה וללא כל הסטות כוון.

חלקן כבר יזמיות פעילות, בעלות עסקים קטנים שמשווקות מוצרים בסיסיים בחקלאות: דבש, ביצי שלו, משחות וקרמים שנוצרו מצמחים (אלוורה), תבלינים וכו'. במבואה של הקורס הוצגו למכירה מספר מוצרים מעניינים מתוצרתן (גם אנחנו קנינו).

ריקי מואב נושאת דברים בטקס

הקורס הייחודי, נערך באבוז'ה - ניגריה בסוף נובמבר 2010, אורגן על ידי שני ארגוני נשים יזמיות, בשיתוף עם שגרירות ישראל בניגריה, הביצוע על ידי מש"ב, תאום וארגון ע"י סינדקו.

מטרות הקורס כפי שנכתב בחוברת הקורס:

1. להעצים את הנשים הניגריות בחקלאות ולשפר את איכות המזון, במגמה להתגבר על העודפים והחוסרים העונתיים בחקלאות, להגדלת ההכנסה מחקלאות.
2. להעניק לנשים טכניקות מודרניות בחקלאות, הגדלת יכולת השיווק מוצרי החקלאות בשוק הפנימי בניגריה, כמו גם מחוצה לה.
3. להציע לנשים יזמיות נישות ייחודיות באמצעות תוצרים חקלאיים ופיתוח הכפר.

הנושאים העיקריים כפי שהוגדרו על ידי מארגני בקורס

- טכניקות וקווים מנחים בתעשייה חקלאית-עסקית.
- שיווק תוצרת חקלאית בסביבה עסקית משתנה - מערכות שיווק מודרניות והערכות לייצוא.
- מבנה מערכות שיווק מודרניות ויכולת היצרן להשתלב בהן.
- כיצד ישפר היצרן הבודד את יכולת התחרות שלו במרחב העסקים המשתנה.
- שיפור הטיפול בפרי הקטוף, והתאמתו לשיווק במערכות מתקדמות.
- יזמות נשים בחקלאות - קידום ושיפור ביצועי המשק החקלאי

רקע ומשתתפים

מרבית המזון מיובא לניגריה בעלות אדירה מכל רחבי העולם. לניגריה יכולת ייצור עצמית רבה, שאינה ממומשת. רמת החיים עולה בערים - ובסופרמרקטים אין כלל נוכחות של תוצרת

טקס הפתיחה

טקס הפתיחה התקיים בהשתתפות שגריר ישראל בניגריה ואנשי השגרירות, משתתפות הקורס, אורחים והמדיה המקומית. (נעדרו מהטקס - אנשי ציבור וממשל). במשך הקורס פורסמו כתבות רבות אודות הקורס ומטרותיו בעיתונות המקומית והארצית כמו גם בטלוויזיה. הקורס זכה ליחס אוהד ונלהב.

אתר הקורס

הקורס התקיים בשני אתרים באבוזה. התנאים לקיום הקורס היו משתנים אך ברובם טובים. הפסקות חשמל רבות (ללא קשר למארגנים - זו מכת מדינה בניגריה) לא הפריעו למהלך התקין של הקורס. הנוכחות במשך הקורס הייתה מלאה - כ-70 משתתפות.

משוב לקורס יועבר בדוא"ל לרוב המשתתפות ע"י צוות השגרירות.

במדינה יש חווה בשם מזובי, שנוהלה על ידי ישראלים והייתה שם דבר בתחום איכות מוצרי המזון. הממשל התחלף והגיעו אחרים לחווה והיא הדרדרה מאוד. לאחרונה חזרו הישראלים לניהול החווה והיא עולה מחדש על פסי האיכות והמצוינות

שוק החלב

משק החלב בניגריה מאוד ראשוני ועוסק בייצור ובשיווק חלב ניגר בלבד. כל המוצרים האחרים מיובאים מהולנד ומדנמרק. במדינה יש חווה בשם מזובי, שנוהלה על ידי ישראלים והייתה שם דבר בתחום איכות מוצרי המזון. הממשל התחלף והגיעו אחרים לחווה והיא הדרדרה מאוד. לאחרונה חזרו הישראלים לניהול החווה והיא עולה מחדש על פסי האיכות והמצוינות. מקררי החלב בשווקים דלים מאוד, אין משקל כלשהו למוצרי החלב בתפריט התזונה של המקומיים. הפרות בצדי הדרכים נראות רזות ודלות בשר והן מהוות בעיקר קניין לבעליהם.

פרויקט הגמר

לצורך הכנת פרויקט הגמר חולקו המשתתפות ל-4 קבוצות, כאשר כל קבוצה בחרה בנושא אחר על פי רצונן.

הנושאים היו:

- **Chilly** - הן כמוצר טרי והן כמוצר תעשייתי לשוק פנימי ולייצוא
 - **Plantain** - בננה לבישול - מוצר לא מוכר לנו, אך מאוד מעניין ובעל פוטנציאל תזונתי רב - בישול, אפייה, ציפס, קמח. המוצר יכול להגיע גם לשווקים מערביים - כמוצר מעובד. פרויקט זה זכה בהעדפת המשתתפות בהפרש גדול.
 - **בשר לצריכה מקומית ולייצוא** - עקב השתנות מבנה השווקים, דנה הצעה זו בגישה מודרנית לנושא הבשר לצריכה במדינה, כולל: גידול, אבטחת איכות, עיבוד המוצר, אריזה, הובלה, שרשרת קירור והכנתו לשיווק ברשתות. רעיון מביטח ומאוד חשוב לכלכלת המדינה. המוצרים מיועדים להפצה ולצריכה בעיקר בסופרמרקטים בערים הגדולות.
 - **שמן דקלים** - אף הוא מוצר שאינו מוכר דיו. בעל תכונות מוערכות רבות ללא כולסטרול ועשיר בוויטמין A. הפרויקט עוסק בעיבוד המוצר וביצירת מוצרים לשיווק פנימי ולייצוא.
- כמרצי הקורס הופתענו מהרצינות, מההשקעה שהוקדשה לכל נושא. הכנת הצעה לפרויקט שימשה את המשתלמות לריכוז ולחשיבה נוספת על נושאי הקורס. ההשתתפות וההתלהבות היו ממשיים, והצגת הפרויקט היוותה נקודת שיא בקורס. כל הפרויקטים עמדו בפני שיפוט של המשתתפות והצוות - כאשר בסוף נבחר צוות מנצח שאף קיבל שי מהמארגנים.

סיכום:

הקורס זכה להערכה ולהצלחה רבה - אנו ומארגני הקורס משוכנעים, שהצלחנו להטמיע בקרב משתתפות הקורס, עקרונות בסיסיים של שיווק ויזמות. אנו מקווים שהפעילות תזכה להמשכיות.

אנו מוצאים לנכון לציין תרומתו של שגריר ישראל בניגריה **מר משה רם** וצוות השגרירות, שליווה את הקורס בכל שלביו, אירח אותנו בערב שבת, נר שלישי של חנוכה ונתן לנו תחושה של ביתיות. ■

תמונה קבוצתית חגיגית של המשתתפות בקורס

הרצאה על מעמד האישה בפני הנשים הניגריות